

УДК 355.12-027.551(470+571):32-027.541(612+624+674.1+679)“20”

Твердохліб К. С.

ДІЯЛЬНІСТЬ РОСІЙСЬКОЇ ПРИВАТНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ КОМПАНІЇ, ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА РЕГІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ НА АФРИКАНСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ

У статті відслідковується діяльність приватної військової компанії на території Африки, як один із елементів неофіційної зовнішньої політики, такого глобального актора, як Російська Федерація. Розглядаються основні рішучі дії стосовно Лівії, Судану, Центральноафриканській республіці та Мозамбіку.

Ключові слова: Російська Федерація, Лівія, Судан, Приватні військові компанії

Постановка проблеми. Відомо, що російські приватні військові компанії були розміщені в декількох країнах Африканського континенту. Найпомітніша з них «Вагнер Груп», відома своєю великою присутністю у зруйнованій війною Лівії, котра «мігрує» по всьому африканському континенту, втручаючись у конфлікти та працюючи на користь інтересів Російської Федерації. Протягом останніх років Росія все частіше покладається на приватні військові компанії (ПВК), які функціонують як її довірені особи в Африці. Потрібно наголосити, що компанія відіграє важливу роль у зовнішній політиці Росії, оскільки Москва продовжує здобувати

геополітичний вплив у багатьох частинах світу, і в Африці також.

Метою статті є виявлення активної діяльності приватної військової компанії у ряді Африканських країн, як чинник впливу на регіональну безпеку в регіоні.

Аналіз основних досліджень. Для описання зазначених подій були використані статті з Незалежного Аналітичного Центру Геополітичних досліджень: Борисфен Інтел [1]. Були дослідженні роботи аналітичних інститутів США та Італії. Використані статті Інституту національних стратегічних досліджень, Національного університету оборони у Вашингтоні. Дослідження цього інституту надали факти наявності російських військових баз у Африці [4]. Була використана стаття з міжнародного дослідницького центру в Римі [7]. Відкриттям стала стаття на сайті «проект.медиа», де можна знайти статистику перевезеної зброї до Лівії, її кількість, та кошти на ремонт, котрий потребує зброя і обладнання [2].

Виклад основного матеріалу. Відомо, що російські приватні військові компанії були розміщені в декількох країнах Африканського континенту, включаючи Судан, Лівію, Зімбабве, Центральноафриканську Республіку, Анголу, Мадагаскар, Гвінею, Гвінею-Бісау, Мозамбік і, можливо навіть, Демократичну Республіку Конго.

Крім того, філії військових компаній, були розгорнуті в Лівії, Судані та Мозамбіку, а саме приватної військової компанії Вагнера. Метою було навчання місцевих армій, захист високопоставлених осіб, боротьба з повстанцями і терористичними угрупованнями. На додаток, захист ресурсів: алмазів, золота і урану. В обмін на ці послуги відгалуженню ПВК Вагнера були надані виняткові привілеї та ліцензії на придбання зброї, технологій і військової служби, а також на використання корисних копалин і природних ресурсів в цих країнах [5].

Відповідно за геостратегічним баченням Росії щодо розширення свого впливу на африканському континенті, деякі країни є більш пріоритетними для діяльності Вагнера, в тому числі Лівія, Центральноафриканська Республіка, Судан і Мозамбік. Хоча Москва офіційно не визнає свої зв'язки з цією ПВК, ця організація працює під різними назвами і структурами, наприклад, як підрозділ компаній, пов'язаних з видобутком золота і алмазів, військовою підготовкою і кібервійною. Російські найманці активно нарощують свою присутність на африканському континенті [2].

З 2018 року в міжнародних ЗМІ заговорили про присутність російських найманців в Лівії. Країна має стратегічне значення для російських енергетичних компаній, оскільки вона багата високоякісною нафтою і знаходиться недалеко від Італії, ключового ринку і воріт до Європи. Проте офіційної інформації про військові дії Росії в Лівії немає [6].

Зосереджуючи увагу на військових діях на території Лівії важко не помітити російську зброю. Група Вагнера, відома як приватне військове агентство, підрядники якого, брали участь в різних конфліктах, включаючи операції в сирійській громадянській війні на боці сирійського уряду, а також з 2014 по 2015 року в війні на Донбасі в Україні, допомагаючи силам самопроголошених Донецької і Луганської Народних Республік.

У жовтні 2018 року британський таблоїд The Sun процитував представників британської розвідки, що дві російські військові бази були створені в Бенгазі і Тобруке на сході Лівії на підтримку фельдмаршала Халіфи Хафтара, який очолює Лівійську національну армію в період громадянської війни в цій країні. Було сказано, що бази були створені під прикриттям групи Вагнера, і що «десятки» агентів ГРУ і спецназівців діяли в цьому районі в якості інструкторів і зв'язкових.

Російські ракети «Калібр» і ЗРК С-300 також передбачалося розмістити в Лівії [1].

Глава російської контактної групи по внутрішньолівійському врегулюванню Лев Денггов заявив, що повідомлення The Sun не «відповідає дійсності», хоча РБК ТВ (російський бізнес телеканал) також підтвердив розміщення російських військових в Лівії. До початку березня 2019 року, відповідно джерелу в британському уряді, близько 300 ПВК Вагнера перебували в Бенгазі, підтримуючи Хафтара. В цей час ЛНА домагалася успіхів на беззаконному півдні країни, швидко захопивши ряд міст, включно з містом Сабха і найбільше нафтове родовище Лівії [2].

Авіабаза Аль-Джуфра, відома як перетворена в командний центр групи Вагнера для операцій зі встановлення контролю над південними нафтовими родовищами країни. Згодом ПВК і суданські найманці, які виступають за ЛНА, в координації з ополченням, відомим як «Охорона нафтових об'єктів», увійшли і захопили найбільше нафтове родовище Лівії, нафтове родовище Ель-Шарара [3]. ПВК також захопили нафтовий порт Сидру на узбережжі Середземного моря. Ближче до кінця липня «іноземні найманці», також були на нафтохімічному комплексі Рас-Лануф, нафтовому порту Зуветіна і родовищі Залла. Важливі стратегічні об'єкти були захоплені і взяті під контроль.

У Центральній Африці російські ПВК зацікавлені в золотих і алмазних копалинах. Хоча внутрішні конфлікти погіршили атмосферу безпеки в Центральноафриканській Республіці з 2013 року, стверджується, що Росія витіснила Францію, найвпливовішу країну в регіоні, а група Вагнера перетворилася на одного з дійових гравців [8].

Під пильним наглядом сотні російських солдатів і близько 450 елементів, група Вагнера нібито проводила заходи в країні з 2018 року [4].

ПВК «Вагнер» грає ключову роль в навчанні президентської гвардії і армії. Фактично, членські організації Вагнера, крім військової підготовки, захищають президента Фостен Арканжи Туадера від повстанських груп, які контролюють майже дві третини країни. Діяльність ПВК не обмежується сферою безпеки, оскільки вони захищають золоті і алмазні копальні країни і утримують певну суму доходів.

Примітно, що російська компанія Lobaeye Invest отримала ліцензію на пошук і видобуток золота і алмазів в деяких регіонах через кілька місяців після того, як Москва в 2018 році відправила до столиці Бангі військово-технічне обладнання, таке як гвинтівки, ракетні установки і важку бронетехніку. Найманці зупиняються в Палаці Беренго, виділеному їм в 2018 році – це житловий район Жана-Беделя Бокасси, самопроголошеного імператора (1966–1979). Відомо, що російські військові створили військову базу на території палацу площею 40 гектарів [7].

Судан потрібен Росії для розташування баз матеріально-технічного постачання для операцій в Африці. Відомо, що Вагнер почав пошук золота в Судані в 2017 році через компанії «Meroe Gold» і «M Invest». Вагнер також навчав сили оперативної підтримки в районі Дарфура і військовослужбовців суданської армії. Хоча Вагнер діє в різних містах Судану, включаючи Порт-Судан, Хартум і Дарфур, їх дії на цих містах не завершуються, бо група найманців перевозила зброю і персонал із Судану в Центральноафриканську Республіку через аеропорти і кордони [6].

У той же період стало відомо, що Вагнер також працює в провінції Кабо-Делгаду, розташованій на півночі від Мозамбіку і відомої своїми багатими родовищами природного газу. Однак група була змушена змінити свою тактику в цьому регіоні через екологічні та кліматичні умови. За оцінками, з 2019 року в країні присутні близько 160–300 росіян,

але, вони мають доступ до високотехнологічного військового обладнання для аналізу даних.

Висновки. Росія, яка збільшила свою присутність в Лівії, особливо в останні роки, прагне не стільки до реалізації своїх економічних інтересів і інтересів безпеки, скільки до того, щоб стати гравцем з правом голосу в геополітичній конкуренції, яка проходить як між глобальними, так і регіональними силами. У всіх країнах, крім Лівії, сили ПВК діють без явної підтримки з боку російських збройних сил або важкої російської військової техніки. Замість цього ПВК часто навчають місцеві сили, захищають інтереси російських компаній і періодично підтримують російські кампанії по дезінформації та втручання у вибори. Росія використовувала сили ПВК для просування своїх інтересів на Україні і в Сирії і тепер робить те ж саме в Африці.

Список використаної літератури :

1. Волович О. Політика Росії в Лівії після 2011 року. *Борисфен Інтел. Незалежний центр геополітичних досліджень*. 27.05.2019. URL: <http://bintel.com.ua/uk/article/polityka-rosiyi-v-liviyi-pislya-2011-roku/> (дата звернення: 23.04.2021)
2. Баданин Р., Чуракова О. Шев и повар. Часть четвертая. Расследование о том, как Россия участвует в гражданской войне в Ливии. *Цикл «Русский след»*. 12 сентября 2019. URL: <https://www.proekt.media/investigation/prigozhin-libya> (дата звернення: 23.04.2021)
3. Associated Press. Fighting Rages as Libya Force Pushes Toward Key Western City *Associated Press. Voce of America*. Associated Press. 2020. URL: <https://www.voanews.com/africa/fighting-rages-libya-force-pushes-toward-key-western-city> (дата звернення: 22.04.2021)
4. Cragin K., MacKenzie L. Russia's Escalating Use of Private Military Companies in Africa. 2020. URL:

<https://inss.ndu.edu/Media/News/Article/2425797/russias-escalating-use-of-private-military-companies-in-africa/> (дата звернення: 12.04.2021)

5. Russia's Wagner Group's presence in Africa goes beyond Libya. *Daily Sabah*. Mar. 04, 2021. URL: <https://www.dailysabah.com/world/africa/russias-wagner-groups-presence-in-africa-goes-beyond-libya> (дата звернення: 03.04.2021)

6. Dala M., Afra Aksoy H. Russia's Wagner Group reportedly deployed in Africa. *Anadolu Agency. Ankara*. 05.03.2021. URL: <https://www.aa.com.tr/en/world/russias-wagner-group-reportedly-deployed-in-africa/2165414> (дата звернення: 02.04.2021)

7. Morengi D. Dalla Crimea alla Libia, passando per la Siria, la Russia si espande nel mediterraneo. *Centro Studi Internazionali*. 2020. URL: <http://cesi-italia.org/articoli/1206/dalla-crimea-alla-libia-passando-per-la-siria-la-russia-si-espande-nel-mediterraneo> (дата звернення: 02.04.2021)

8. Russia, Wagner Group Continue Military Involvement in Libya. 2020. URL: <https://www.defense.gov/Explore/News/Article/Article/2287821/russia-wagner-group-continue-military-involvement-in-libya> (дата звернення: 23.04.2021)

Republic, and Mozambique are being considered.

Key words: *Russian Federation, Libya, Sudan, Private military companies*

*Рекомендовано до друку
– ст. викладач Побле Д. К.*

Стаття надійшла 06.05.2021

Katerina Tverdohlib – student of Faculty of International Relations, Political Science and Sociology, Odessa I. I. Mechnikov National University

Activities of Russian Private Military Company as a Factor of Influence on Regional Security in the Continent of Africa

The article illustrates the activities of a private military company in Africa, as one of the elements of informal foreign policy, related to such a global actor as the Russian Federation. The principal decisive actions towards Libya, Sudan, the Central African